

ONDERWIJS

Hoogbegaafdheid is géén luxeprobleem

Help,

L*** ***** is zes en ze heeft er net het eerste leerjaar op zitten. Voor de meeste jonge kinderen is dat een spannend jaar – de eerste letters, de eerste optelsommen – maar zij vindt het vooral erg saai, vertelt mama****. 'Als**** thuiskomt van school klaagt ze vaak over hoofdpijn: het is voor haar frustrerend te moeten wachten op andere kinderen, de lessen gaan gewoon te traag. In de klas wordt er tot twintig gerekend, maar zij kan op haar eentje heel moeilijke sommen oplossen. En ze zit ook met vragen die je niet verwacht van een zesjarige: Waarom scheiden mensen? Wat is de dood? Waarom is er in Afrika zo weinig eten en bij ons zo veel? Tijdens de speeltijd oefent ze met oudere kinderen de tafels van vermenigvuldiging.'

In****'s klas wordt vooral extra aandacht geschonken aan kinderen met leerproblemen, vertelt****. 'Ik heb soms het gevoel dat de 'te slimme kindjes' eerder als ~~ae~~ luxeprobleem worden gezien. De juf doet wel haar best: ze heeft een map met extra moeilijke oefeningen gemaakt die**** op haar eentje kan oplossen. Maar zij heeft toch ook recht op onderwijs op maat? Het probleem is dat

helpen door extra verdiepende oefeningen te geven, maar veel meer kunnen we als leerkracht helaas niet doen. De enige andere oplossing is hen een jaar laten overslaan, maar dat proberen we hier op school toch enkel in uitzonderlijke gevallen te doen. Vaak zie je dat een kind daar emotioneel en sociaal niet klaar voor is.'

**** geeft wel toe dat het probleem van 'te slimme kinderen' met de jaren groter wordt. 'Vroeger moesten we vaker differentiëren voor zwakke leerlingen, maar we merken dat ons publiek verandert. En ouders van erg slimme kinderen verwachten ook meer differentiatie. Met de school werken we nu wel aan een plan om in de toekomst betere oplossingen te hebben.'

Gelijkheidsidee

Er gaat in Vlaanderen veel geld naar onderwijs. En er wordt grondig nagedacht over de nodige hervormingen. Maar het gaat te vaak uitsluitend over ondersteuning voor de zwakste leerlingen, vindt Wouter Duyck, professor cognitieve psychologie (UGent). 'Begrijp me niet verkeerd: op dat vlak wordt er goed werk geleverd. Maar voor de slimste kin-

tussen. Alleen worden ze veel te weinig opgespoord.'

Duyck is geen voorstander van aparte basisscholen voor de slimste leerlingen, maar hij gelooft wel in doorgedreven differentiatie. 'Je zou in de klas met vaardigheidsgroepen kunnen werken, per vak. Het ene kind zit in de moeilijkste groep voor taal, het andere voor wiskunde. Zo vermijd je stigma's en pestgedrag. Maar je vermijdt vooral een ander fenomeen: dat de slimmeriken op woensdag een stripverhaal moeten meebrengen naar de klas, omdat er dan een herhalingsles gepland staat.'

De brede eerste graad, die nu op tafel ligt, is volgens Duyck geen goed idee. 'Er zijn landen die al vanaf tien jaar differentiëren in verschillende studierichtingen, en dat is niet zo'n gek idee. Cognitief en leerpsychologisch behaal je dan betere resultaten.'

Uit internationaal onderzoek blijkt dat je, door de topleerlingen extra te stimuleren, de welvaart kunt laten stijgen, stelt Duyck. 'Als je het IQ van de tien procent slimste leerlingen met één punt kunt laten stijgen, zo hebben Amerikaanse wetenschappers in 2011 becij-

mijn kind heeft 100%

Hebt u een kind dat elke avond zuchtend thuiskomt omdat het zich verveelt in de klas? Een luxeprobleem, vinden veel leerkrachten. Maar ook slimme kinderen hebben recht op onderwijs op maat. Dat komt hen ten goede, maar ook de samenleving. 'Als we een cognitieve elite kunnen creëren, stijgt de welvaart.'

DOOR STEFANIE VAN DEN BROECK

**** niet snel zal klagen: op school wil ze vooral flink zijn. Daardoor beseften ze lange tijd niet dat er een probleem is. Maar thuis komen de frustraties boven.'

Op school merken ze daar inderdaad weinig van, vertelt****, de juf van**** in de****-school in****. 'Ze is heel gedreven om altijd de beste en de flinkste van de klas te zijn. In mijn klas zit ook een erg slim jongetje en hij gaat er veel nonchalanter mee om. Dit is sowieso een verhaal dat je kind per kind moet bekijken. We proberen die kinderen te

deren is er geen enkele vorm van structurele ondersteuning. Te slim zijn wordt nog veel te vaak als een luxeprobleem gezien, terwijl het dat niet zou mogen zijn. We verschuiven veel te veel naar een overdreven gelijkheidsidee: alle leerlingen hebben recht op hetzelfde onderwijs. Wie pleit voor differentiatie, wordt bestempeld als elitair. Nochtans is cognitieve ontwikkeling de motor voor sociale mobiliteit. Ook voor kinderen uit kwetsbare, kansarme milieus, want ook daar zitten natuurlijk heel slimme leerlingen

ferd, dan stijgt ook het bruto binnenlands product. En niet zomaar een beetje: met 468 dollar per inwoner. Als we erin slaagen om een cognitieve – maar daarom geen sociale – elite te creëren, ontstaat er vanzelf meer welvaart. We denken vaak dat die top zichzelf redt, en voor een deel klopt dat ook. Maar extra stimulatie is belangrijk. En op dat vlak schiet Vlaanderen nu tekort.'

Dat valt ook af te lezen van de Vlaamse resultaten in het internationale PISA-onderzoek naar de kennis en vaardighe- ►

Lokale reclame op het internet

met Websites - Google AdWords - Facebook - Proxistore - E-mailmarketing

MEER INFO?

051 26 66 67 - info.digilocal@roularta.be - www.digilocal.be

DIGI LOCAL

EEN INITIATIEF VAN **Roularta Media Group**

Twee keer winnaar van de Google AdWords Award van hoogste klanttevredenheid.

Plus magazine

Het enige blad voor de 50-plusser.

GEZONDHEID

RECHT EN GELD

SAMENLEVING

LIFESTYLE

VRIJE TIJD

Vandaag is uw wereld groter dan ooit. Dat vraagt om een klare kijk. En net dat wil Plus Magazine u bieden, op alle mogelijke vlakken: gezondheid, recht en geld, cultuur, reizen, welzijn, familiaal leven, lifestyle,... Al dat boeiends bundelt Plus Magazine speciaal voor u tot 150 pagina's vol nuttige maar ook leuke lectuur, elke maand opnieuw.

► den van 15-jarige leerlingen. Duyck: 'Als je naar wiskunde kijkt, is het aantal *high performers* (de leerlingen met topresultaten) fel afgenomen. In 2003 hoorde 34 procent van onze studenten daar nog bij, in 2012 nog maar 26 procent. Het aantal leerlingen dat net het minimum haalt (de *low-performers*) is wel gestegen, maar slechts met één procent. Een teken aan de wand: we mogen zeker niet stoppen met extra inspanningen voor de zwakste leerlingen, maar we mogen ook de slimsten niet vergeten. Die mentaliteit zit er veel te weinig in. Dat merk je ook aan de universiteiten. Daar wordt vooral gefocust op democratisering, en terecht. Maar waarom kan er daarnaast geen plaats zijn voor *excellence and honours-programma's* voor de topstudenten, zoals in het buitenland? Aan mijn universiteit begint er op dat vlak iets te bewegen, maar er zijn nog geen structurele middelen. Heel jammer.'

Voorgekauwde kost

Er moet dus iets veranderen. Alleen zitten de meeste leerkrachten nu al tot over hun oren in het werk. Extra differentiëren voor de zwakste én de sterkste leerlingen lijkt onhaalbaar, dus mikken ze vaak op de gemiddelde leerling. Nochtans zijn er manieren om het voor alle leerlingen boeiend te houden, zegt Liv Van Hyfte, die daarover bijscholing geeft in het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. 'Kinderen moeten nieuwsgierig zijn, initiatief nemen, durven. Maar als we hen in de klas alleen voorgekauwde kost aanbieden, wat nu te vaak gebeurt, zitten ze in te dommelen. En dat geldt niet alleen voor de kleine groep hoogbegaafde kinderen: er is een veel grotere groep die kan leren op een hoger niveau dan wat ze nu krijgen.'

Ook Van Hyfte kent het typische verwijt dat ouders van slimme kinderen naar het hoofd geslingerd krijgen: stop met zeuren en wees blij dat je kind geen dyslexie of ander leerprobleem heeft. 'Voor leerkrachten is het sowieso niet makkelijk om zich in te leven in de situatie van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Voor hen heeft het huidige systeem prima gewerkt, dus waarom zou dat nu niet meer zo zijn? Slimme kinderen die zich vervelen zijn géén luxeprobleem. Als je naar school gaat en de hele tijd goede punten haalt zonder daar moeite voor te doen, leer je niets bij. Het ideale recept om voor de

middelbare school al schoolmoe te zijn. Dan kan een kind beter gewoon thuisblijven.'

Het probleem heeft voor een groot stuk te maken met de organisatie van ons onderwijssysteem, zegt Van Hyfte. 'Bij baby's en kleuters vinden we het allemaal normaal dat de ene op elf maanden zijn eerste stapjes zet en de andere pas op zestien maanden. Dat de ene al vlot praat op twee jaar, terwijl de andere dan alleen nog maar brabbelt. Maar vanaf de lagere school moeten al die kinderen – die soms bijna een jaar verschillen in leeftijd – in hetzelfde tempo presteren. Dat klopt toch niet?'

Alle leerlingen apart begeleiden is praktisch onhaalbaar, beseft Van Hyfte. Maar er zijn genoeg alternatieven. 'Het begint met het juist bepalen van de beginsituatie van elke leerling en de vraag hoeveel en welke instructie de verschillende leerlingen nodig hebben. Nadien kun je hen bijvoorbeeld laten samenwerken in groepjes van drie à vier leerlingen. Zo is de leerwinst het grootst. Als alle kinderen betrokken zijn bij de les, snel actief aan het werk kunnen en mogen samenwerken, moet je nadien minder bijsturen en herhalen. Je voorkomt dat kinderen afhaken omdat het zo saai is.'

Differentiatie voor iedereen

Op klasniveau kun je dus al veel veranderen, maar sommige scholen gooien het roer volledig om. De basisschool van het GO! in Denderleeuw stampte drie jaar geleden een totaal nieuwe onderwijsvorm uit de grond: GOVA. Dat staat voor Gedifferentieerd Onderwijs met Vak-Ankers. 'Wij geloven niet in extra oefeningen voor de slimste kinderen en extra uitleg voor de zwaksten', zegt directeur Peter Van Hove. 'Er moet differentiatie zijn voor alle leerlingen. Daarom kiezen wij resoluut voor graadklassen, zowel in de lagere school als in de kleuterklassen. Aanvankelijk zijn veel ouders daar niet enthousiast over, omdat ze enkel de klassieke graadklassen kennen: de leerkracht geeft instructie aan het derde leerjaar terwijl het vierde zelfstandig werkt, en omgekeerd. Bij ons krijgen alle leerlingen dezelfde leerin-

houd en per les wordt bekeken hoeveel differentiatieniveaus nodig zijn. Soms is dat er maar één – bij complexe, nieuwe leerstof – en soms zijn dat er vijf. Een groepje leerlingen lost de opdracht op zonder extra uitleg, een groepje krijgt basisuitleg en een laatste groep krijgt uitgebreide instructie. Intussen kunnen de leerlingen ook bij elkaar te rade gaan, of kan een sterke leerling extra uitleg geven aan de zwakste groep.'

Dat klinkt heel modern en vooruitstrevend, maar één vraag blijft: als leerkracht heb je dan toch véél meer voorbereidingswerk? 'Als dat allemaal door één leerkracht gedaan moet worden, is het inderdaad onmogelijk. Bij ons wordt het werk verdeeld. Wij hebben vijf à zes klassen per graad en elke leerkracht doet de volledige voorbereiding van een aantal vakonderdelen, zoals meetkunde of crea-

tief schrijven. Er is wekelijks graadoverleg, wat het niveau alleen maar opkrikt. En in de derde graad werken we met zogenaamde vakankers, specialisten voor Nederlands, wiskunde, wereldoriëntatie, Frans en muzische opvoeding die hun vak aan alle leerlingen geven.'

Na drie jaar experimenteren wordt het GOVA-systeem volgend schooljaar in de hele school uitgerold, vertelt Van Hove. En het is een succes op alle fronten. 'Toen ik hier vier jaar geleden begon als directeur, liepen er heel wat 'lastige' leerlingen rond. Die durfden weleens storend gedrag te vertonen omdat ze niet op hun niveau werden uitgedaagd. Ik zal niet zeggen dat we nu geen problemen meer hebben, maar toch véél minder. Bovendien hebben we net een schitterend inspectieverslag gekregen. Dat werkt natuurlijk motiverend voor onze leerkrachten, die in het begin toch wat twijfels hadden. We eisen dan ook vrij veel: in onze school wordt bijvoorbeeld niet met handboeken gewerkt, omdat die niet op maat van graadklassen geschreven zijn. Wij baseren ons puur op de leerplannen: onze leerkrachten kennen die volledig uit het hoofd. En doordat ze samenwerken, ontstaan er frisse ideeën, blijft iedereen gemotiveerd en verhoogt onze onderwijskwaliteit.' ■

'We verschuiven veel te veel naar een overdreven gelijkheidsidee: alle leerlingen hebben recht op hetzelfde onderwijs.'